

14 ตำนาน ‘หมีไซเวียต’ หรือตำนาน ‘มังกรจีน’?

ลมตะวันออกเปลี่ยนทิศ

ตั้งเสี้ยวผิงเดินทางไปสิงคโปร์ครั้งแรกในปี 1920 ระหว่างการแวะพักสองวันก่อนเดินทางต่อไปฝรั่งเศส ในวัยสิบหก เขาเป็นหนึ่งในนักศึกษา 84 คนจากเสฉวนไปฝรั่งเศสเพื่อทำงานและเรียน เรื่องของเขาหยุดแวะสิงคโปร์สองวัน 58 ปีให้หลัง เขามาเยือนที่นี่อีกหน

มันเป็นเดือนพฤศจิกายน ปี 1978 ประเทศสิงคโปร์มีอายุเพียง 13 ปี (นับจากวันที่ตั้งเป็นประเทศอย่างเป็นทางการ)

แต่ตั้งเสี้ยวผิงตั้งใจไปเยือนสิงคโปร์ด้วยเหตุผลอื่น ก่อนหน้าไปสิงคโปร์ เขาเยือนกรุงเทพฯ และกัวลาลัมเปอร์ เขาต้องการโน้มน้าวใจประเทศอาเซียนให้เข้ากับจีน ต่อด่านไซเวียตลูกพี่ของเวียดนาม

ตั้งเสี้ยวผิงคาดว่าเขาจะเห็นสิงคโปร์เป็นเมืองเล็ก ๆ ล้าหลัง แต่ตรงกันข้าม สิ่งที่เขาเห็นคือเมืองที่ต่างจากที่เขาเคยเห็นเมื่อ 58 ปีก่อน สิงคโปร์เปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ จากดินเป็นดาว จากเหวเป็นฟ้า มันเป็นการเดินทางที่ลีกวนยูบอกว่า “เปิดตาตั้งเสี้ยวผิง”

ทันใดนั้นตั้งเสี้ยวผิงก็ต้องการรู้ว่า สิงคโปร์ทำได้อย่างไร

“คุณอธิบายต่อผมว่าทำไมเอเชียอาคเนย์ควรร่วมกับจีนสกัดเวียดนาม ผมจะบอกคุณว่าเพื่อนบ้านผมอยากทำอะไร พวกเขาอยากให้ผมร่วมกับพวกเขาสกัดคุณต่างหาก ไม่ใช่ไซเวียต”

ลีกวนยู

ตั้งเสี้ยวผิงพบลีกวนยูครั้งแรก 1978

ปีนั้นตั้งเสี่ยวผิงอายุ 74 กลายเป็นผู้นำจีนหลังจากโค่นแก๊งสี่คน และต้องรับผิดชอบอนาคตของจีนที่ดูมืดมน

ลี้กวนยูต้อนรับตั้งเสี่ยวผิงอย่างอบอุ่นที่สนามบินปายาเลบาร์ (ตอนนั้นสนามบินสิงคโปร์ยังไม่ได้ย้ายไปที่ชางงีเช่นวันนี้) ตั้งเสี่ยวผิงก้าวลงจากเครื่องบินโบอิง 707 เดินผ่านกองทหารเกียรติยศ นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์พานำเงินไปที่ Istana Villa บ้านพักแขกเมืองที่ทำเนียบ Istana

ตั้งเสี่ยวผิงบอกลี้กวนยูว่าดีใจที่ได้มาเยือนสิงคโปร์ ครั้งนี้สิงคโปร์เปลี่ยนแปลงไปมากจากที่เขาเคยมาเยือนเมื่อ 58 ปีก่อน เขาแสดงความยินดีต่อลี้กวนยูที่พัฒนาประเทศได้ดีขนาดนี้ บอกว่า “คุณมีเมืองที่สวยงาม อุทยานนคร”

ลี้กวนยูกล่าวขอบคุณ เธอยว่า “อะไรก็ตามที่เราทำ คุณสามารถทำได้ดีกว่า เพราะพวกเราเป็นเพียงลูกหลานของชาวไร่ชาวนาที่ไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนจากตอนใต้ของจีน คุณมีปัญญาชน มีนักวิทยาศาสตร์ คุณมีผู้เชี่ยวชาญ”

ตั้งเสี่ยวผิงฟังแล้วก็เงียบ ไม่พูดอะไร

สิบสี่ปีต่อมา (1992) ตั้งเสี่ยวผิงไปกว้างตง พูดให้คนจีนฟังว่า “จงเรียนจากโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิงคโปร์และทำให้ดีกว่าพวกเขา” ลี้กวนยูบอกตัวเองว่า “อา! เขาไม่ลืมที่เราพูดกับเขา”

การไปเยือนสิงคโปร์สามวันนั้นเปลี่ยนเงินทั้งประเทศ และทำให้บุรุษทั้งสองกลายเป็นเพื่อนกัน และนับถือกัน

เหตุผลที่จีนมาเยี่ยม

ทั้งสองฝ่ายเริ่มประชุมกันในตอนบ่ายวันที่ 12 พฤศจิกายน 1978 ทั้งสองฝ่ายมีล้าม แม้ว่าลี้กวนยูพูดภาษาจีนได้ แต่เขาบอกว่ามันไม่ดีพอ เขาจะไม่คุยด้วยภาษาจีน เพราะจะเสียเปรียบ การคุยหนึ่งชั่วโมงก็กลายเป็นสองชั่วโมงไป

ลี้กวนยูให้ตั้งเสี่ยวผิงพูดก่อน ตั้งเสี่ยวผิงพูดยาวสองชั่วโมงครึ่ง พูดถึงโครงสร้างและจุดยืนของจีน และเรื่องโซเวียตหนุนหลังเวียดนามให้บุกกัมพูชา และประชิดชายแดนไทย

ตั้งเสี่ยวผิงพูดให้นมหน้าผู้นำสิงคโปร์ว่าทำไมประเทศอาเซียนควรรวมตัวกันเพื่อสู้เวียดนามที่แผ่อิทธิพลในเอเชียอาคเนย์

ตั้งเสี่ยวผิงบอกว่าจะเกิดสันติภาพในภูมิภาคนี้ ประเทศกลุ่มอาเซียนต้องร่วมมือกับจีนต้านโซเวียต

ลี้กวนยูเล่าซ้ำ ๆ ว่าล้ามจีนฟังแล้วไม่จดอะไรเลย แปลอย่างรวดเร็วและแม่นยำ เขาพบความจริงในเวลาต่อมาว่า ตั้งเสี่ยวผิงพูดแบบนี้มาแล้วที่กรุงเทพฯกับกัวลาลัมเปอร์ นี่เป็นครั้งที่สาม ล้ามจึงจำได้ขึ้นใจ

ตั้งเสี่ยวผิงเป็นคนพูดน้อย แต่ทุกคำคิดก่อนพูดเสมอ

สาระสำคัญของการประชุมคือภูมิรัฐศาสตร์โลก เรื่องความขัดแย้งระหว่างเวียดนามกับจีน

ทำไมจีนกับเวียดนามจึงบาดหมางกัน? คำตอบที่ลี้กวนยูได้รับจากการคุยกับตั้งเสี่ยวผิงคือ เวียดนามฝันที่จะสร้างสหพันธรัฐอินโดจีน (Indochina Federation) มานานแล้ว แม้แต่โฮจิมินห์ก็ต้องการอย่างนี้ แต่จีนไม่เห็นด้วย เวียดนามจึงมองว่าจีนเป็นอุปสรรคต่อการก่อตั้งสหพันธรัฐอินโดจีน การขับคนจีนออกจากเวียดนามก็เป็นความขัดแย้งหนึ่งที่เกิดขึ้น

ตั้งเสี่ยวผิงบอกว่า จีนเคยช่วยเวียดนามเป็นเงิน 10 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อจีนยุติความช่วยเหลือ โซเวียตก็ต้องเข้ามาอุ้มแทน แต่โซเวียตก็รับภาระนี้ไม่ไหว ต้องผลักรถไปให้ประเทศคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกช่วย เวียดนามก็ขอความช่วยเหลือไปทั่ว ญี่ปุ่น สหรัฐฯ ยุโรป ฝรั่งเศส แม้แต่สิงคโปร์

ตั้งเสี่ยวผิงบอกว่าภายในสิบปี จีนจะดึงเวียดนามออกจากโซเวียตอีกครั้ง ลี้กวนยูจึงรู้ว่าตั้งเสี่ยวผิงมองไกลมาก และแตกต่างจากผู้นำโลกตะวันตก

ตั้งเลี้ยวผิงมองว่า หากเวียดนามก่อตั้งสหพันธรัฐอินโดจีนสำเร็จ ผลกระทบจะเป็นคลื่นแผ่ไปทั่ว สหพันธรัฐอินโดจีนจะเป็นเหมือนคิวบาตะวันออก (คิวบาคือมีดของโซเวียตที่จ่อคอหอยสหรัฐฯ) โซเวียตจะขยายอำนาจมาแทนสหรัฐฯ ในภูมิภาคนี้

ตั้งเลี้ยวผิงบอกลี้กวนยูว่า จีนจำเป็นต้องต้านโซเวียตในเรื่องนี้ เมื่อพูดจบก็เป็นเวลาเย็นหกโมงครึ่ง ลี้กวนยูถามตั้งเลี้ยวผิงว่า “จะให้ผมตอบตอนนี้เลย หรือว่าเราจะพักก่อน กินข้าวเย็น พรุ่งนี้เข้าสวดขึ้นค้อย่อยต่อ?”

ตั้งเลี้ยวผิงคิดว่าลี้กวนยูต้องการเวลาคิด ซึ่งก็เป็นความจริงส่วนหนึ่ง จึงกินข้าวเย็น และคุยกันเรื่องอื่น

ตั้งเลี้ยวผิงชวนลี้กวนยูไปเยือนปักกิ่งอีกครั้ง เพราะครั้งที่ลี้กวนยูไปเยือนจีนใน 1976 ตั้งเลี้ยวผิงยังหลุดจากอำนาจ

ตั้งเลี้ยวผิงบอก “มาซี” ลี้กวนยูบอกว่า “ผมจะไปอีกครั้งเมื่อเงินมีเสถียรภาพและเติบโต”

ตั้งเลี้ยวผิงว่า “อ๋อ! นั่นมันอีกนาน มาเลยตอนนี้”

ลี้กวนยูเห็นว่าตั้งเลี้ยวผิงดูเป็นคนพูดตรง จึงคิดว่าวันรุ่งขึ้นจะพูดตรง ๆ

ลี้กวนยูไม่เคยไว้ใจจีน

ในการประชุมวันต่อมา ลี้กวนยูพูด แต่ยาวแค่ครึ่งชั่วโมง

ลี้กวนยูบอกตั้งเลี้ยวผิงว่า “คุณอธิบายต่อผมว่าทำไมเอเชียอาคเนย์ควรร่วมกับจีนสกัดเวียดนาม ผมจะบอกคุณว่าเพื่อนบ้านผมอยากทำอะไร พวกเขาอยากให้ผมร่วมกับพวกเขาสกัดคุณต่างหาก ไม่ใช่โซเวียต โซเวียตอยู่ไกลจากเราหลายพันไมล์ โซเวียตก็ไม่มีสถานีวิจัยที่กระตุ้นให้พรรคคอมมิวนิสต์ในเอเชียอาคเนย์โค่นรัฐบาลของพวกเขา แต่คุณทำ จากสถานีวิจัยทางใต้ของจีน”

(ตอนนั้นลี้กวนยูยังไม่รู้ว่าสถานีวิจัยไม่ได้อยู่ที่ยูนนาน แต่อยู่

ที่หูหนาน)

และ

“คุณบอกผมเองเมื่อวานนี้ว่าคอมมิวนิสต์จะไม่แทรกแซงกิจกรรมของประเทศอื่น แล้วทำไมคุณจึงให้อาวุธและการสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์มาลายามาโค่นรัฐบาลสิงคโปร์”

(หมายเหตุผู้เขียน : รวมทั้งประเทศไทยด้วย)

และ

“ตราบดีที่คุณทำเรื่องนี้ ให้เงินพวกคอมมิวนิสต์ซื้ออาวุธ ก็เป็นไปได้ยากที่ผมจะชวนเพื่อนบ้านไปร่วมมือกับคุณ”

เป็นการพูดกับผู้นำจีนอย่างตรงและแรง

(ลี้กวนยูเคยพูดในปี 1955 ว่า “ผมถูกกล่าวหาหลายเรื่องในชีวิต ทว่าแม้แต่ศัตรูตัวฉกาจของผมก็ไม่เคยกล่าวหาว่าผมกลัวที่จะพูดสิ่งที่อยู่ในหัวผมออกมา”)

ในกาลต่อมา ลี้กวนยูเล่าเรื่องนี้หลายครั้ง ทั้งในปาฐกถาและหนังสือ รายละเอียดปลีกย่อยต่างกันเล็กน้อย แต่สาระเหมือนกันคือ จีนอยากให้ประเทศกลุ่มอาเซียนรวมกันต้าน ‘หมิโซเวียต’ แต่พวกเขากลับต้องการรวมกันต้าน ‘มังกรจีน’ เพราะอาเซียนกลัวจีนมากกว่า จีนสนับสนุนพวกคอมมิวนิสต์ในเอเชียอาคเนย์ ส่งวิทยุกระจายเสียงมาจากตอนใต้ของจีน ให้พวกคอมมิวนิสต์ต่อต้านรัฐบาล ลี้กวนยูยังบอกตั้งเลี้ยวผิงว่า คลื่นวิทยุที่ออกอากาศจากจีนไปประเทศต่าง ๆ ให้คนจีนโพ้นทะเลในอาเซียน ทำให้อาเซียนไม่สบายใจ

ตั้งเลี้ยวผิงนั่งฟังเงียบ ๆ รู้ดีว่าลี้กวนยูพูดตรง ๆ แต่มันเป็นความจริง

ลี้กวนยูพูดแล้วก็คิดว่าตั้งเลี้ยวผิงจะตอกกลับแรง ๆ

แต่ตั้งเลี้ยวผิงหยุด มองลี้กวนยูแล้วบอกว่า “คุณจะให้ผมทำอะไร?”

ลี้กวนยูยังไม่ไปเพราะผิดคาดที่ผู้นำประเทศยักษ์ใหญ่เอ่ยประโยค

นี้

ลิกวนยูหนีใจ บอกรับตัวเองว่า “คนคนนี้ทำธุรกิจด้วยได้วะ”

ลิกวนยูตอบว่า “หยุดออกอากาศวิทยุฉัน หยุดการเรียกร้องความสนใจแบบนั้น มันจะดีกว่าสำหรับคนจีนโพ้นทะเล ถ้าฉันหยุดตอกย้ำเรื่องความเกียตองทางสายโลหิตเพื่อเรียกร้องความสนใจ ถ้าฉันพูดเรื่องสายเลือดจีนอย่างโจ่งแจ้งอย่างนี้ มันทำให้พวกเขาเพิ่มความระแวงต่อจีน จีนต้องหยุดออกอากาศจากจีนตอนใต้ที่กระทำโดยพรรคคอมมิวนิสต์มาลายาและอินโดนีเซีย”

เต็งเสี่ยวผิงหยุดครู่ใหญ่ บอกว่า “ขอเวลาผมหน่อย”

ลิกวนยูไม่ได้พบเต็งเสี่ยวผิงจน 18 เดือนต่อมา ในปี 1980 ที่กรุงปักกิ่ง เต็งเสี่ยวผิงบอกลิกวนยูว่า “เราส่งพวกนั้นให้หยุดแล้ว เราปิดสถานีวิทยุพวกนั้นแล้ว”

จีนปิดสวิทช์ทั้งพรรคคอมมิวนิสต์มาลายาและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

เรื่องนี้ย่อมเกี่ยวข้องกับบทบาทของไทยเช่นกัน

ลมไทยเปลี่ยนทิศไปจีน

ในปี 1978 เมื่อเต็งเสี่ยวผิงพบกับลิกวนยูที่สิงคโปร์ ลิกวนยูถามเต็งเสี่ยวผิงว่าจะทำอย่างไรกับสถานการณ์ชายแดนไทย เมื่อ พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ของไทยเกษมตหน้าตักไว้ที่จีน ก่อนไปสิงคโปร์ เต็งเสี่ยวผิงเยือนไทยก่อน ฝ่ายไทยต้อนรับผู้นำจีนอย่างดีเลิศ

ลิกวนยูเห็นว่าถ้าเวียดนามข้ามแม่น้ำโขง จีนควรทำอะไรบางอย่าง

เต็งเสี่ยวผิงบอกว่า ขอคิดดูก่อน

ไทยกับจีนเหมือนพี่น้องกันก็จริง แต่อุดมคติทางการเมืองทำให้ต้องเป็นศัตรูกันมาหลายสิบปี

ตั้งแต่ยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ต่อต้านจีนอย่างหนัก ไปจนถึงยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ให้ต่อต้านคอมมิวนิสต์ ‘จีนแดง’ เป็นคำต้องห้าม

ในยุคที่ไทยถูกกระหนาบด้วยประเทศคอมมิวนิสต์ยักษ์ใหญ่ ทั้งจีนและโซเวียต ประเทศไทยเลือกยืนฝั่งสหรัฐฯ ต่อต้านทุกอย่างเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ด้วยคุกและโทษประหาร

คอมมิวนิสต์คือปีศาจร้าย!

จนลมเปลี่ยนทิศเมื่อเกิดสิ่งที่เรียกว่า ‘การทูตปิงปอง’

ในปี 1971 ไทยส่งทีมปิงปองไปเชื่อมสัมพันธ์กับจีนผ่านกีฬา พร้อมคณะระดับสูงที่ไปเจรจากับจีนคือ ประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ กับ วรณไว พัทน์ทัย ทั้งสองได้เข้าพบเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของจีน

ประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ หรือ โค้วตงหมง เคยเป็นประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรของไทย รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีหลายกระทรวง

ครั้งหนึ่งในการประชุมสภาที่วุ่นวาย เขาบอกว่า “ยุ่งตายหะ” มันกลายเป็นวลีทองประจำตัวเขาไป

ประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ มาจากภาคเอกชน มีตำแหน่งสำคัญในธนาคารกรุงเทพจำกัด นอกจากนี้ยังเป็นนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ เป็นผู้แปลหนังสือชื่อ *เจียงไคเช็ค ประมุขจีนใหม่* และ *รัฐธรรมนูญแห่งสหภาพโซเวียต* เขียนบทความเกี่ยวกับการเมืองสม่าเสมอ รู้เรื่องจีนดี

วรณไว พัทน์ทัย คือบุตรชายของ สังข์ พัทน์ทัย อดีตที่ปรึกษาคนสำคัญของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ต่อมา สังข์ พัทน์ทัย มีบทบาทเป็นตัวกลางติดต่อให้แกนนำพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเจรจากับฝ่ายรัฐบาล เพื่อหาทางยุติสงครามของรัฐบาลกับคอมมิวนิสต์ โดยเป็นผู้พา พ.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ไปคุยกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่ภาคอีสาน